

Nr. 84

12 octombrie 2022

Domnului Sergiu GAIBU,
Ministru al Economiei
Domnului Vladimir BOLEA,
Ministru al Agriculturii și Industriei Alimentare,
Ministru Interimar al Mediului
Domnului Andrei Spînu,
Viceprim-ministru, Ministru al Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Copie: Comisia Parlamentară Economie, Buget și Finanțe
Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru

Stimați Domni / Stimate Doamne,

Asociația Investitorilor Străini Vă salută și Vă exprimă înaltele sale considerațiuni.

Prin prezenta adresare, companiile membre vin cu rugămintea de a lansa discuții pe marginea problemelor majore cu care se confruntă producătorii în raport cu drepturile și obligațiile operatorului și ale consumatorului în cazul furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în baza **HG 950/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale.**

Mai jos vor fi expuse următoarele direcții:

1. Laboratoare acreditate;
2. Formula de calcul a plății suplimentare pentru depășirea CMA;
3. Termeni de depunere a pretențiilor
4. Stație epurare

1. Laboratoare acreditate

Potrivit **pct. 19¹⁰ al Regulamentului 950/2013** ”**Încercările de laborator se efectuează într-un laborator acreditat în domeniul apelor uzate al operatorului și/sau în orice alt laborator acreditat în domeniul apelor uzate...**”.

În Republica Moldova **nu există laboratoare**, cu excepția unicului laborator al operatorului Apa Canal Chișinău SA care ar fi acreditat să facă analize de laborator al apelor uzate conform tuturor parametrilor prevăzuți în **Anexa 1** Principalii parametri/indicatori de calitate/CMA **care caracterizează apele uzate evacuate în sistemul de canalizare public/stația de epurare a apelor uzate.**

Deasemenea, dorim să semnalăm ca, **imparțialitatea laboratorului** din cadrul Apă Canal Chișinău SA, care a fost menționat în decizia nr. APD-3 5/17-64 din 13 septembrie 2019 Consiliul Concurenței care a constatat încălcarea de către SA „Apă-Canal Chișinău” a prevederilor art. 11 alin. (1) și (2) lit. c) din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012, stabilind că ” *laboratorul „Ape uzate agenți economici” este parte integră din cadrul Departamentului asigurarea și controlul calității al „Apă – Canal Chișinău” SA. Astfel, aflarea în subordinea „Apă – Canal Chișinău” SA a unicului laborator capabil să aprecieze nivelul de poluare a apelor uzate ridică îngrijorări privind imparțialitatea acestui laborator și veridicitatea analizelor, „Apă – Canal Chișinău” SA fiind interesată direct în încasări cât mai mari.*

Cu atât mai mult, **consumatorul este lipsit de dreptul său de a contesta, deoarece nu are posibilitatea de a efectua încercări în alte laboratoare acreditate**, precum este prevăzut în **pct 19²¹ al HG 950/2013** ” Consumatorul este în drept să conteste în instanța de judecată raportul de analiză a probelor de apă uzată, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data recepționării raportului, în următoarele cazuri, dar care nu se limitează la acestea: a) raportul de analiză a probelor de apă uzată a fost eliberat de laboratorul care nu este acreditat în domeniul apelor uzate; b) dezacordul consumatorului cu rezultatele raportului de analiză a probelor de apă uzată.”

2. Formula de calcul a plății suplimentare pentru depășirea CMA

Anexa 7 a HG 950/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale este prezentată Metodologia de calcul a plăților suplimentare pentru depășirea CMA a poluanților la evacuarea apelor uzate în sistemul public de canalizare, pct. 4. plata suplimentară se calculează după formula (1.1):

$$Ps = \frac{\text{Tarif canalizare noncasnici} \frac{\text{lei}}{\text{m}^3}}{1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}} \times Kpi \times 10^3 [\text{lei}]$$

în care sunt folosite următoarele unități de măsură:

$$\frac{\text{lei}}{\text{kg}} \times \text{kg} \times 10^3 = \left(\frac{\frac{\text{lei}}{\text{m}^3}}{1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}} \right) \times \text{kg} \times 1000$$

HG 950/2013 prin „metoda de calcul” a inclus înmulțirea la 10³ ce a condus la majorarea tarifului de 1000 de ori, încălcând prevederile Hotărârii 203/2017.

Tarifele sunt aprobate prin, Hotărârea 203/2017 privind aprobarea tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate prestat de S.A. „Apă-Canal Chișinău” - pentru serviciul public de canalizare și de epurare a apelor uzate prestat de S.A. „Apă-Canal Chișinău”: consumatorii non casnici în mărime de **11,17 lei/m³**. Astfel în formula este inclusă transformarea din metri cubi in kg (împărțirea cu 1000), însă mai este inclus suplimentar si înmulțirea cu 1000.

$$Ps(\text{lei}) = [\text{Tarif canalizare noncasnici (lei/M3)}/\underline{1000}(\text{kg/M3}) * Kpi * \underline{1000}]$$

Un alt element încurcat este coeficientul de agresivitate și anume, justificarea utilizării acestuia în metodologie nu este prevăzută și nici definită, însă doar s-a făcut referire la datele din tabel din Anexa 7. Pe de altă parte, Legea 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului,

definește coeficientul de agresivitate ca "coeficient de transformare în care se ia în considerare pericolul relativ al poluantului", prezenta lege prevede prin poluant "substanță care poate avea o acțiune negativă asupra organismelor vii și/sau a mediului".

În acest context, accentuăm că apele uzate nu sunt revărsate în bazine acvatice dar sunt deversate în sistemul de canalizare către un "operator" în calitate de prestator de servicii ce trebuie să epureze aceste ape. Astfel coeficientul de agresivitate nu este relevant și coerent în metodologia aplicată agentului economic prin HG 950/2013.

De exemplu, România aplică o formulă analogică cu cea din Anexa 7 a HG 950/2013, (altfel spus R. Moldova sa inspirat din Ordinul 798/2005 privind aprobarea abonamentului-cadru de utilizare/ exploatare al României), doar că ordinul dat are ca domeniu reglementarea activității Operatorilor de apă și canalizare dar nu a agenților economici, precum și metodologia de calcul din România, nu aplică multiplicări de plată precum "coeficient de agresivitate" și 10^3

Un alt aspect important ce trebuie de menționat este faptul că agenții economici sunt taxați pentru toți cei 25 de indicatori cumulativ (astfel o entitate în dependentă de domeniu de activitate ce-l desfășoară îi este stabilit un număr de indicatori) prevăzuți în anexa 2 a HG950/2013, iar operatorul achita conform proiectului către Ministerul Mediului doar pentru 2 indicatori: CBO5 și materii în suspensie. De asemenea, important de menționat că operatorul nu epurează apele uzate pentru toți 25 de indicatori, însă epurează și suportă cheltuielile pentru doar doi indicatori CBO5 și materii în suspensie, dar acumulează venituri de la agenți economici pentru toți 25, ceea ce în practica inspirată din România este invers.

Astfel, dacă totuși specialiștii s-au inspirat din normele României, atunci operatorii români achita către Mediu pentru toți indicatorii cumulativ (25), pe când în Republica Moldova operatorul Apă Canal Chișinău doar pentru 2 indicatori. Menționăm că analogic cerințelor din Romania sunt și cerințele Directivei UE 91/271/CEE la care se face referire în HG 90/2020 (care a fost baza modificării HG 950/2013), însă tălmăcirea Directivei a fost interpretată diferit.

3. Termeni de depunere a pretențiilor

HG 950/2012 prevede termeni foarte restrânși de depunere a contestațiilor, precum: **Art. 19¹⁹** - "consumatorii sunt în drept să conteste în instanța de judecată actul de prelevare a probelor de apă uzată în termen de cel mult 10 zile de la data semnării acestuia de către reprezentantul împuternicit sau de la data confirmării primirii actului prin poștă sau prin e-mail în următoarele cazuri".

Art. 19²¹ - "consumatorul este în drept să conteste în instanța de judecată raportul de analiză a probelor de apă uzată, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data recepționării raportului, în următoarele cazuri",

Art. 19²⁸ - "factura de plată înaintată consumatorului se contestă în instanța de judecată în termen de cel mult 30 de zile de la data înmânării acesteia de către operator".

Asemenea și **Legea 303/2013 art. 23** prevede în alin. (3) că în "anumite situații, după ce consumatorul respectiv a fost prevenit în prealabil, operatorul are dreptul să suspende furnizarea apei sau recepționarea apelor uzate cu condiția că aceste acțiuni nu vor influența negativ calitatea serviciului prestat altor consumatori", fără a include un termen, însă **contractul "tip" al operatorului care nu poate fi negociat și modificat este impus 5 zile**, ceea ce considerăm că este foarte puțin pentru a planifica și desfășura o activitate economică, ce poate conduce la sistarea nejustificată a activităților entităților.

4. Obligarea construcției unor stații de pre-epurare proprii pentru orice consumator ce depășește limitele admisibile CMA

Inspectoratul pentru Protecția Mediului expediază către consumatori prescripție privind înlăturarea neconformităților în procesul de evacuare a apelor uzate în colectorul urban de canalizare, cu solicitarea proiectării și construcției unei stații de pre-epurare a apelor uzate proprii în termeni restrânși, dar să nu depășească mai mult de 6 luni de zile, cu informarea Inspecției despre etapele de realizare a prescripției.

Autoritatea argumentează decizia sa prin admiterea deversării apelor uzate în colectorul urban de canalizare cu depășirea valorii maxime admisibile a poluanților, prin care acțiuni se încalcă prevederile art. 47 lit.b) al Legii nr. 1515/1993, art.17 lit.j) a Legii nr. 303/2013, HG nr. 950/2013, Hotărârea nr. 355/2019, astfel, responsabilitatea de remediere a încălcărilor este pe seama entității economice.

Dorim să menționăm că cadrul normativ actual nu stipulează clar cu cât trebuie să fie depășite limitele maxime admisibile și în ce condiții urmează să fie impusă obligativitatea construcției unei stații de pre-epurare a apelor uzate proprii versus altor măsuri pentru pre-epurarea apelor uzate. Acest lucru devine și mai incert odată cu neclaritatea formulei de calcul a plății suplimentare pentru depășirea CMA și inexistența unor laboratoare independente în domeniul apelor uzate pentru a putea verifica corectitudinea datelor laboratorului Apa-Canal SA.

În acest context, de a impune mii de entități (cafenele, restaurante, magazine, întreprinderi producătoare, oficii etc.) să-și facă stații de epurare, în cazul dat în municipiu Chișinăul, va duce iarăși miros și alte aspecte în municipiu, în special în cazul când Apa Canal are capacitate necesare de a epura apele uzate din municipiu, doar este necesar o gestionare corespunzătoare.

În context, **Directiva UE 91/271 art. 3 alin. (1)** prevede că "atunci când instalarea unui sistem de colectare nu se justifică, fie pentru că nu ar prezenta interes pentru mediu, fie pentru că instalarea să presupună un cost excesiv, se utilizează sisteme individuale **sau alte sisteme corespunzătoare care să asigure un nivel identic de protecție a mediului**", altfel este necesar de analizat toate aspectele și nu în ultimul rând influența asupra mediului.

Un alt aspect constă și prevede **art. 13 alin. (1) al DUE 91/271**, precum "statele membre veghează ca, până la 31 decembrie 2000, **apele industriale uzate biodegradabile** care provin de la instalațiile sectoarelor industriale enumerate la anexa III și care nu intră în stațiile de epurare a apelor urbane reziduale înainte de a fi evacuate în apele receptoare să respecte, înainte de evacuare, condițiile stabilite în reglementările prealabile și/sau autorizațiile specifice ale autorității competente sau ale organismului corespunzător pentru toate evacuările care provin din instalații prevăzute pentru un EL de cel puțin 4 000" - ceea ce nici nu a fost inclusă în HG950/2013.

Un aspect important ar fi și prevederea **DUE 91/172** care condiționează termeni pentru echiparea sistemelor de colectare, tratarea de către operatori mai riguroasă, până la 31 decembrie 2000 și respectiv 2005. Atunci pentru Franța **sau făcut excepții, în unele cazuri de până la anul 2027** precum și art. 5, alin (7) statele membre veghează ca zonele identificate ca sensibile ca urmare a revizuirii prevăzute la alineatul (6) să se conformeze condițiilor menționate anterior în termen de șapte ani - dar, în Moldova a intrat în vigoare HG 90/2020 în A/2020 cu aplicare din 2021, **și contrar obiectivelor Directivelor - "aplicarea regulilor mai riguroase pentru "tratarea" apelor uzate" de către stațiile de epurare, dar R. Moldova a aplicat norma invers și a împovărat activitatea entităților economice.**

....

Asemenea un aspect important constituie - **excluderea noțiunilor de ape menajere și ape industriale ce contravin Normelor Directivelor UE. Pentru a majora plățile către Operator – astfel**

grădinițele, școlile, oficiile etc. – care au doar ape menajere sunt abordate prin noțiunea "nouă" și taxată în Republica Moldova.

În contextul celor menționate mai sus, accentuăm că modificarea HG 950/2013 și anume includerea metodologiei noi de calcul prin Anexa 7, efectuată în baza HG 90/2020, care face referire la conformarea cu Directiva UE, precum "prezenta hotărâre transpune art. 5 alin. 2 din Directiva 91/271/CEE a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 135 din 30 mai 1991, așa cum a fost modificată ultima oară prin Directiva 2013/64/UE a Consiliului din 17 decembrie 2013", **însă nu corespunde realității.**

Art. 5 al Directiva 91/271/CEE, alin. (2) prevede că "statele membre veghează ca apele urbane reziduale care intră în sistemele de colectare, înainte de a fi evacuate în zonele sensibile, să facă obiectul unei tratări mai riguroase decât cea descrisă la articolul 4, până la 31 decembrie 1998, pentru toate evacuările care provin din aglomerări cu EL mai mare de 10 000", astfel directiva prevede condiționarea Operatorului, dar nu impune ajustarea modului de determinare CMA.

Un pas important pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, este ca autoritățile statului să se conformeze în litera și spiritul directivelor emise de Uniunea Europeană. *Per a contrario*, orice acțiune venită din partea autorităților statului, în afara limitelor unei directive europene nu face decât să îngreuneze orice efort de a grăbi procesul de aderare.

Prin prezenta adresare, dorim să lansăm discuții publice pe marginea drepturilor și obligațiilor operatorului și ale consumatorului aferent aspectelor de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în baza Legii 303/2013, și în particular a calculării depășirii CMA în conformitate cu HG 950/2103, deoarece prejudiciază tot sectorul industrial.

Menționam, că întreprinderile trebuie să ia măsurile corespunzătoare pentru micșorarea și menținerea indicatorilor în limita normativelor stabilite, însă soluțiile implementate necesită analiza eficienței la nivel administrativ local. S-ar putea de abordat problema și prin prisma identificării modalității de participare a agenților economici, autorităților publice centrale /locale și prestatorilor de servicii de canalizare la construirea/modernizarea stațiilor de epurare regionale. Soluții sunt și acestea trebuie implementate și analizate la nivel de Stat.

În speranța că aveți da curs solicitărilor menționate mai sus, Vă mulțumim anticipat și suntem deschiși dialogului.

Cu profund respect,

Director executiv

Ana Groza

Notă: Asociația Investitorilor Străini reunește 23 companii – cei mai mari investitori din Republica Moldova, investițiile cărora provin din 14 țări, cu peste **20.000 de angajați**. Volumul total al investițiilor companiilor-membre FIA depășește **2 miliarde 200 milioane euro**, ceea ce constituie **aproximativ 18% din PIB**.